

ZONDAG 52.

Verklaring van de zesde bede, en van het besluit des gebeds.

De nooddrift en goederen tot de zaligheid van onze zielen nodig, die wij in de vorige bede verzocht en verkregen hebben, kunnen ons niet tot de zaligheid strekken of brengen, tenzij wij die tot het einde toe behouden. En aangezien de menigte, list en macht van onze vijanden, die ons weer van die goederen trachten te beroven, zeer groot is, en daarentegen onze kracht om die te bewaren, zeer klein en gering is, is het nodig, dat wij ook dagelijks bidden, of de Heere die ons gegeven goederen ook bij ons wil bewaren tegen de list en het geweld van al onze vijanden, en zo het goede werk in ons, door Zijn genade begonnen, ook verder volbrengen wil tot de dag onzer verlossing.

Dat wordt nu in de zesde en laatste bede verzocht, welke in deze Zondag verklaard wordt, evenals ook tenslotte het derde deel van het gebed, namelijk het besluit. Dus wordt in deze zondagsafdeling een verklaring gegeven van deze twee stukken: 1. Van de zesde bede, en 2. Van het besluit des gebeds.

Vraag 127. Welke is de zesde bede.

Antwoord. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Dat is: Dewijl wij van onszelf zo zwak zijn, dat wij niet een ogenblik zouden kunnen bestaan^{a)}, en daartoe onze doodsvijanden, de duivel b), de wereld c) en ons eigen vlees d) niet ophouden ons aan te vechten; zo wil ons toch staande houden en sterken door de kracht Uws Heiligen Geestes, opdat wij in deze geestelijke strijd niet onderliggen, e) maar altijd sterke wederstand doen, totdat wij eindelijk ten enenmale de overhand behouden f).

- a) Ps. 103 : 14-16, Joh. 15 : 5.
- b) Ef. 6 : 12, 1 Petr. 5 : 8.
- c) Joh. 15 : 19, 1 Joh. 3 : 13.
- d) Rom. 7.: 23, Gal 5 : 17, Jak. 1 14.
- e) Matth. 26 : 41, Marc. 13; 33.
- f) 1 Thess. 3 : 13, id. 5 : 23.

Verklaring van Vraag 127.

Lansbergen. De derde plicht van een vader jegens zijn kinderen is; dat hij ze tegen de vijanden en tegen hun listen en lagen beschermt. Daarom, dewijl de Heere in het tweede deel van dit gebed wil, dat wij van onze hemelse Vader die dingen zullen begeren, die onze schuldige plicht jegens Hem betreffen, zo bidden wij zeer gepast in deze laatste bede, *of Hij ons, door de kracht van Zijn Geest, zo wil bijstaan en onderhouden, dat wij onoverwinnelijk mogen staande blijven tegen alle aanvechtingen des satans.*

Sommigen maken hiervan één bede, anderen twee bedden. Maar daarover moet men niet twisten, als aan de leer maar geen afbreuk gedaan wordt. Toch worden er geschikter twee delen van een bede gesteld, nl. van de verlossing van het tegenwoordige én van het toekomstige kwaad; hetgeen Augustinus zeer vernuftig opgemerkt heeft.

De voornaamste vragen bij deze bede zijn drie:

1. Wat verzoeking is.
2. Wat wij hier begeren.
3. Waarom deze bede nodig is.

1. *Wat verzoeking is.*

Er is tweeërlei verzoeking, een die door God geschiedt, en ook een verzoeking van de duivel en van het vlees.

De *verzoeking van God is* een beproeving van ons geloof en van onze Godzaligheid en gehoorzaamheid door het kruis, en allerlei andere beletselen, opdat ons geloof, lijdzaamheid, hoop, standvastigheid enz. aan ons en aan anderen openbaar gemaakt wrede. Zo leest men, dat God Abraham verzocht heeft; zo ook Jozef, Job en David, Ps. 139: 1: „HEERE, Gij doorgrondt en kent mij.” Zo wordt er in Deut. 13 : 3 gezegd, dat God Zijn volk verzocht door (middel van) de valse profeten. En in 1 Petr. 1 : 7 en 4 : 12 leest men, dat God ons door het kruis beproeft. Die verzoeking is niet verkeerd, en strekt ons niet ten kwade.

De *verzoeking van de duivel* en van het *vlees* is allerlei verwekking tot zondigen. Zo heeft de duivel Job verzocht, dat hij God lasteren zou; en David, dat hij het volk tellen zou. Aangezien die verzoeking verkeerd is en ten kwade strekt, wordt ze nooit aan God toegeschreven, dan alleen voor zover Hij ze toelaat, Jak. 1 : 13v.: „Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht. Want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzocht niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigen begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt.”

Lansbergen. Als er dus gezegd wordt, dat God iemand in verzoeking leidt, dan is dat niets anders, dan dat Hij de mensen, naar Zijn rechtvaardig oordeel, om hun on dankbaarheid overgeeft aan, en in de verzoeken laat vallen van de duivel en van hun eigen vlees. Zo is Saul in verzoeking geleid, toen hij door Gods rechtvaardig oordeel beroofd is van de goede Geest, en zolang verontrust werd door de boze gevat, dat hij tenslotte in het verderf gekomen is (1 Sam. 16 : 15vv.). Hetzelfde geldt van Achab (I Kon. 22 : 20vv.), die God door middel van een valse geest die sprak door de mond van alle profeten, heeft laten overreden, zodat hij ten strijde trok en te Ramoth in Gilead viel. En ook de heidenen, die de Heere overgegeven heeft aan de lusten van hun hart, tot onreinheid en ontering van hun eigen lichaam, in zichzelf (Rom. 1 : 24vv.). De gesteldheid van die mensen is niet anders dan van hen, die de overheid aan de beul overgeeft, om vanwege hun misdaden gestraft te worden. Want ook Hij geeft hen aan de satan over om hen te straffen. En als God dat doet, dan handelt Hij niet onrechtvaardig, en is Hij geen Auteur van de zonde. Want Hij bestraft hun zonden, in Zijn rechtvaardig oordeel, door andere zonden; echter zo, dat Hij Zelf vrijblijft van alle zonden. Want zoals de overheid de boosdoeners rechtvaardig straft, en een doodslag met een andere doodslag bestraft, zonder enig vermoeden van zonde, zo doet ook God. God verzoekt dus niemand, nl. door tot zonden te verwekken, zoals wel de duivel, de wereld en ons eigen vlees ons verzoeken. Maar Hij verzoekt ons, door ons geloof en onze lijdzaamheid te beproeven door tegenspoed en kruis, alsook door voorspoed, zoals dan ook het algemene spreekwoord luidt: „Het zijn sterke benen, die de goede dagen kunnen dragen”; en door de goddelozen, in Zijn rechtvaardig oordeel, aan de verzoeking van de duivel en van hun vlees over te geven.

2. *Wat wij hier begeren, of waarom wij bidden.*

Wij bidden om twee dingen: 1. Of Hij ons niet in verzoeking leiden wil; en 2. Of Hij ons van de boze wil verlossen.

Allereerst bidden wij dus, of deze beide verzoeken van ons geweerd mogen worden, of God ons niet in Zijn verzoeking leiden wil, d.w.z. of Hij ons niet wil verzoeken tot een beproeving, die onze draagkracht te boven gaat (want onze zwakheid is zeer groot!); of wanneer Hij ons verzoekt, of Hij ons dan krachten wil geven om ze te kunnen doorstaan; en of Hij ons ook niet wil leiden in de verzoeking des duivels, d.w.z. of Hij niet toelaat, dat de duivel, de wereld en ons eigen vlees ons tot zonde verwekken; en wanneer Hij het zou willen toestaan, of Hij ons dan wil bijstaan, opdat wij óf niet zondigen, óf niet helemaal afvallen. Wij bidden dus enerzijds die beproevingen door tegenspoed *of* voorspoed (van ons) af, die onze macht te boven gaan, maar toch onder de voorwaarde: „Ze het de Heere behaagt.” Want wij weten, dat dit de wil van God is, dat al Zijn kinderen bepaalde beproevingen moeten d:ragen. Anderzijds ook de kwade verzoeken van de duivel, van het vlees en van de wereld, waarvan de volgende teksten spreken: (1 Petr. 5 : 8, Rom. 7 : 18, Gal. 5 : 17, 1 Joh. 5 : 19).

Ten tweede bidden wij, verlost te mogen worden van de boze.

Boos betekent:

1. Het kwaad der misdaad of de zonde.
2. Het kwaad der straf of de ellende, waaraan ook de wedergeborenen in dit leven, om de overblijfselen der zonden, onderworpen blijven.
3. De duivel, die de auteur en opper-werkmeester is van alle kwaad. Hij heet *dé boze*, omdat hij de aller-verkeerdste is, 1 Joh. 2 : 14: „Ik heb u geschreven, jongelingen, want gij hebt den boze overwonnen”; Matth. 5 : 37: „Wat boven deze is, dat is uit den boze.” Cyprianus verstaat dat van de kwaden, d.w.z. van alle tegenspoeden, waarmee de vijand ons tracht te bespringen en, waarvoor wij stellig niet zouden kunnen bewaard blijven, als God ons niet bevrijdde. Kortom, daaronder vallen alle kwaden, der misdaden en der straffen, zowel tegenwoordige als toekomstige begrepen. Dus bidden wij om de volgende dingen:
  1. Of God ons geen kwaad toe wil zenden, maar ons bewaren wil voor alle kwaad, zowel nu als in de toekomst, zowel voor de misdaden als voor de straffen
  2. Of Hij, als Hij ons een bepaald kwaad toezendt, dat voor ons wil verzachten en tot onze zaligheid keren.
  3. Of Hij ons wil verlossen, en tenslotte in het eeuwige leven alle tranen wil afdrogen.

1. *Waarom deze bede nodig is.*

Deze bede is om twee *redenen* nodig:

1. *Om de talrijkheid en macht van onze vijanden, om de grootte van de kwaden en om onze zwakheid.*

Bastingius, Lansbergen. Onze vijanden zijn vele, en hun macht is groot, de voornaamste vijanden zijn de duivel, de wereld en ons eigen vlees.

De *duivel* is het hoofd van al onze vijanden, een doodsvijand van God en van de mensen die onze zaligheid op alle mogelijke manieren probeert te beletten. Want hij benijdt ons up allerlei manier de gave van de vergeving der zonden, en legt ons daarom van alle kanten lagen om ons daarvan te beroven. De macht van de duivel is zo groot, dat hij onze eerste ouders, en in hen het ganse menselijke geslacht, door één zonde in het verderf heeft gebracht (Gen. 3 : 1-6). En hij is ons nog zó vijandig, dat hij als een briesende leeuw om ons heenloopt, „zoekende wie hij zou kunnen verslinden” (1 Petr. 5 : 8). Ja, dat is het alleen wat hij zoekt, met om ons te kunnen ziften als de tarwe (Luk. 22 : 31). Want daartoe is hij van zeer sterke wapens voorzien (Luk. 11 :

21). Hij is een leugenaar en doodslager, zoals hij van den beginne geweest is (Joh. 8 : 44), en is zo listig, dat hij zichzelf in een engel des lichts verandert, opdat hij ons onverwachts zou overvallen, óf door geweld óf door bedrog in het verderf zou brengen (2 Kor. 11 : 14). Van deze onze voortdurende strijd niet vele en machtige vijanden spreekt de Apostel in Et. 6 : 12: „Wij hebben den strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers dezer wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.”

Daarna is ook *de wereld onze vijand*, als daar enerzijds de goddelozen en gezworen vijanden van God en van Zijn Kerk zijn, die hen van de waarheid, van het geloof en van de Godzaligheid door vervolgingen en allerlei tormenten trachten af te brengen, met onverzadigbare haat ontstoken zijnde tegen allen, die met hen niet van de wereld zijn, zoals Christus zegt in Joh. 15 : 19: „Omdat gij van de wereld niet zijt, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat u de wereld”, en 1 Joh. 3 : 1: „Daarom kent ons de wereld niet, omdat zij Hem niet kent.” Anderzijds geven de wereldlingen, die in hun lusten en begeerlijkheden triomferen, menigmaal aanstoot en aanleiding tot verleiding (1 Petr. 4 : 4). Het is hun vreemd, en zij lasteren, dat de gelovigen niet meelopen tot dezelfde uitgieting der overdadigheid, Het is moeilijk om zich aan hen te onttrekken en hun tegenstand te bieden.

Ons *eigen vlees* bezorgt ons ook veel moeite en strijd (Rom. 7 : 23, Gal. 5 : 17), en is de satan zo toegedaan, dat het zich gemakkelijk alles laat wijsmaken, wat hem maar belieft. Want hoe het ons ook vergaat, hetzij goed of slecht, steeds zoekt het oorzaak om ons te bestrijden. In tegenspoed, om ons, door de bitterheid ervan overwonnen, tot ongeduld en onbehoorlijke middelen of tot wanhoop te brengen. In voorspoed, om door de liefelijkheid en aangenaamheid daarvan ons te bedwelmen en ons tegen God hoogmoedig te maken. Aan de rechterhand zijn rijkdommen, macht, eer van deze wereld, enz. welke door hun glans en schone aanblik of gestalte het gezicht verblinden en mot hun bekoorlijkheden zo verrukken en innemen, dat ze van zoetigheid dronken worden en hun God vergeten. Wederom aan de linkerzijde de armoede, spijt, verachting, ziekten, verdrukkingen en dergelijke, welke de mens afschrikwekkend en ijselijk voorkomen en door hun bitterheid en ongemak hun zo voor 't hoofd stoten, dat ze daardoor terugtreden en de moed opgeven, alle vertrouwen en hoop wegwerpen en tenslotte geheel van God vervreemden. Wat is dus ons leven anders dan een gedurige strijd (Job 7 : 1), waarin gestreden wordt, niet om tijdelijke of aardse, maar om de eeuwige goederen en om de zaligheid van de mens?

Daartegen is onze zwakheid zo groot, dat wij van onszelf niet één ogenblik tegen deze onze vijanden kunnen bestaan; hetgeen de Apostel leert, als hij de Korinthiers vermaant (1 Kor. 10 : 12): „Die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle.” Want daarmee bestraft hij de vleselijke zorgeloosheid, die onder hen heerste, waardoor zij uit ijdel en verkeerd vertrouwen des vleses zeer hoogmoedig geworden waren; en leert hij hen, dat hun zwakheid zo groot was, dat zij zonder Gods genade zelfs niet hebben kunnen bestaan. Die zwakheid van ons drukt de koninklijke profeet David zeer goed uil, als hij (Ps. 103: 14) zegt: „Want Hij weet wat maaxsel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn.” En nog duidelijker doet Christus dat, wanneer Hij tot Zijn discipelen zegt (Joh. 15 : 5): „Zonder Mij kunt gij niets doen.” Daarvan hebben wij voorbeelden en bewijs in David, die, hoewel hij met tal van gaven versierd was, toch gemakkelijk in de gruwelijke zonden van overspel en doodsdag viel. En ook in Petrus en de andere Apostelen. Want toen zij Christus beloofd hadden, dat zij, liever met Hem wilden sterven dan dat zij Hem zouden verlaten of verloochenen, hebben zij Hem toch direct daarna verlaten, en heeft Petrus, zelfs tot driemaal toe, bovendien onder ede geloochend, dat hij hem kende. En wie is er onder ons, die deze zwakheid niet

dagelijks in zichzelf waarneemt, wanneer hij van God ook maar het allerm minst afwijkende, door zijn zelfvertrouwen opgeblazen is geworden? Daarom is het nodig, dat wij deze bede de Heere gedurig voordragen.

2. *Om de voorafgaande bede, opdat wij die verkrijgen mogen.* Want de zonden worden ons niet vergeven, tenzij wij in geloof en boetvaardigheid volharden. Maar wij kunnen niet volharden, als wij zo boven onze krachten verzocht worden, dat wij moedwillig in de zonden lopen en afvallen.

Bezwaar 1. God verzoekt niemand. Daarom bidden wij niet goed, of God ons niet in verzoeking wil leiden.

Antwoord. God verzoekt niemand, namelijk door hem tot het kwade op te wekken. Maar Hij verzoekt ons, door ons geloof te beproeven. Vergelijk Calvijns Institutie III, 20, 26.

Bezwaar 2. Goede dingen en die ons nuttig zijn, moet men niet afbidden. De verzoeken van God, zoals de beproevingen door ziekten, armoede, valse profeten enz. zijn dingen, die goed en ons nuttig zijn. Dus moet men die niet afbidden.

Antwoord. De dingen die in zichzelf en krachtens hun natuur goed en ons nuttig zijn, moet men niet afbidden, maar de beproevingen tegenheden, kruisen en andere verzoeken zijn niet in zichzelf nuttig, maar toevallig, namelijk omdat daar Gods barmhartigheid bij komt, welke alle kwaad voor de uitverkorenen tot hun zaligheid laat gedijen, en zonder welke de tegenheden niet alleen onnut, maar ook een stuk van de dood zijn, en de aller-geschiktste toegang tot de tijdelijke en eeuwige dood. Daarom bidden wij de tegenheden af, omdat zij in zichzelf kwaad zijn en de natuur vernielen. Maar omdat ze ons, die geloven., door Gods goedertierenheid ten goede gekeerd worden en ter zaligheid meewerken, uit dat oogpunt bidden wij ze niet af. Of: Wij bidden niet het goede af, dat toevallig bij de tegenheden en het kruis is, maar wel de tegenheden en het kruis zelf, omdat die in zichzelf kwaad zijn en de natuur vernielen. Zo komt het; dat wij de dood afbidden, omdat ze een vernieling is, en wij ernaar wensen, omdat ze een verlossing betekent van alle ellende en een doorgang naar het eeuwige leven, Fil. 1 : 23: „Hebbende begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn.” Zo bidt ook Christus de dood af, en wil Hij die niet, Matth. 26 : 39: „Laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan”, omdat ze een pijn en vernieling was. Ja, de Vader heeft ze ook uit dat oogpunt niet gewild. Maar omdat ze een losgeld of voldoening voor de zonden der uitverkorenen was, daarom hebben de Vader en Christus Beiden die gewild: „Doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.”

Aanhoudend bezwaar. Wat God doet, moeten wij niet weigeren. God wil dat wij verzocht worden. Dus moeten wij in geen geval de verzoeken weigeren.

Antwoord. Wij mogen niet weigeren wat God absoluut wil, en in zover als God dat Zelf wil. Maar de verzoeken wil Hij niet absoluut of zonder meer; noch omdat ze pijn en vernielingen betekenen, maar omdat ze oefeningen zijn des geloofs in de aanroeping, of martelingen, of beproevingen van onze standvastigheid. Uit dat oogpunt moeten wij ze ook willen. Maar niet zonder meer. Want de lijdzaamheid vereist, dat wij die zullen verdragen. Als wij die zonder meer moesten willen, dan zouden ze tot ons ambt behoren, en het zou ons niet geoorloofd zijn, ze op enige wijze af te bidden. Daarom wil God niet, dat wij het kwaad als zodanig zullen willen, maar dat wij het, omdat het goed voor ons in lijdzaam zullen dragen.

Bezwaar 3. Het wordt tevergeefs gebeden, dat toch nooit verkregen wordt. Dat wij in dit leven niet in verzoeking geleid worden, wordt in dit leven niet verkregen. *Want allen die Godzalig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden,* 2 Tim. 3 : 12. Dus begeren wij dat tevergeefs.

Antwoord. De reden waarom wij bidden, dat wij niet in verzoeking geleid worden, is niet, opdat wij helemaal van alle verzoeken vrij willen zijn, of omdat wij hier van alle zullen bevrijd worden, maar:

1. Opdat wij van vele bevrijd worden, waarin wij anders hadden moeten verloren gaan, als wij de verlossing niet begeerd en verkregen hadden. Die reden zou al voldoende zijn.

2. Opdat ook die verzoeken waarin wij geleid worden, ons ter zaligheid mogen gedijen. En God wil hun, die Hem in het algemeen om verlossing bidden, deze twee zeer grote weldaden schenken. Hoewel God vanwege de, overblijfselen der zonde wil, dat de weldaad der verlossing hier (op aarde) onvolkomen is, zo is het toch onze plicht dat volkomen te begeren en te verzoeken, maar onder de voorwaarde „Als het Zijn wil is”, en in het vertrouwen, dat wij het in het toekomstige leven volkomen zullen verkrijgen.

Het gebruik of de *nuttigheid* van deze bede is:

1. Opdat wij onze eigen zwakheid, ook om de allerkleinste verzoeking te verdragen, zouden belijden; opdat zich niemand trots zou verheffen, zoals Petrus deed, die met Christus wel wilde sterven; en opdat niemand aan zichzelf de eer zou toeschrijven van zijn geloofsbelijdenis en lijden, aangezien de Heere Zelf ons ootmoedig leert, zeggende: „Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt”, Matth. 26 : 41, en 1 Kor. 10 : 12: „Die meent te staan, zie toe dat hij niet valle.”

2. Opdat wij daardoor herinnerd werden aan de ellende van dit leven, opdat wij niet zorgeloos zijn en de wereld niet liefhebben.

3. Opdat wij zouden belijden, dat alle dingen door Gods voorzienigheid gelegeerd worden, waardoor — zoals Cyprianus schrijft — getoond wordt, dat de duivel tegen ons niets vermag, als God het hem niet tevoren toegelaten heeft; opdat al onze vrees tot God gekeerd worde, aangezien de boze totaal niets geoorloofd is in onze verzoeken, tenzij hem de macht door God daartoe gegeven wordt. En de boze wordt macht gegeven tegen ons, naar onze zonden, zoals er geschreven staat, Jes. 42 : 24: „Wie heeft Jakob tot een plundering overgegeven, en Israël den rovers? Is het niet de HEERE, Hij tegen Wien wij gezondigd hebben? Want zij wilden niet wandelen in Zijne wegen en zij hoorden niet naar Zijn wet.” En hem wordt op twee manieren macht gegeven óf tot straf, als wij zondigen, óf tot heerlijkheid, als wij beproefd worden, enz. Dat schrijft Cyprianus.

Lansbergen. 4. Opdat wij ook aan onze schuldige plicht en ambt zouden herinnerd worden. Want als wij met de mond bidden, of God ons niet in verzoeking wil leiden, maar ons verlosse van de boze, en wij intussen onszelf aan de duivel en aan onze eigen begeerlijkheden ten enenmale ten dienste overgeven, dan is het zeker, dat wij niet God de spot drijven, en dat wij precies hetzelfde doen, als zij die tegen de vijand hulp en steun verlangen, en intussen met dezelfde vijand (onder)handelen en hem alles naar de zul trachten te maken. Daarom moeten wij standvastig op onze post blijven staan, en zonder ophouden tegen de satan strijden, zonder enig bestand te sluiten of een onderbreking van de strijd aan hom toe te staan. Want deze strijd heeft God al in het Paradijs ingesteld (Gen. 3 : 15). En omdat onze vijand gedurig die strijd voert, betaamt het ons ook, en is het nodig, dat wij voortdurend in de wapens zijn en op de post staan. Daarom moeten wij niet ophouden te strijden, totdat wij de volledige overwinning zullen behaald hebben: hetgeen niet eerder te hopen is, dan wanneer wij, vol van de Geest, alle zwakheid des vlees zullen afgelegd hebben. En opdat wij met succes tegen hem mogen strijden, moeten wij hem eerst de wapens, die hij van ons krijgt, ontnemen; waartoe allereerst ons vlees met alle begeerlijkheden door de

gehoorzaamheid des geloofs getemd moet worden. Daarna moeten wij ook de wereld haten, niet alles wat daarin is en daaruit voorkomt, namelijk *de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens* (Gal. 5 : 24, 1 Joh. 2: 15 en 17v.).

Tenslotte moeten wij ook de gehele wapenrusting Gods aannemen, die de Apostel beschrijft in Ef. 6 : 14-18: „Staat dan, uw lendenen omgord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid, en de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes; bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen. En neemt den helm der zaligheid, en het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord; met alle bidding en smeking biddende te allen tijde in den Geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid en smeking voor al de heiligen.” Het staat vast, dat zij die deze dingen alle doen, de satan zullen overwinnen. Want aan dezulken is de belofte der overwinning gegeven, waarmee de Apostel de gelovigen vertroost, namelijk dat „de God des vredes den satan haast onder uw voeten zal verpletteren”, Rom. 16 : 20.

HET BESLUIT.

Vraag 128. Hoe besluit gij uw gebod?

Antwoord. Want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid in der eeuwigheid. Dat is: zulks alles bidden wij van U, daarom dat Gij, als onze Koning en alter dingen machtig, ons alle goeds te geven, de wil en het vermogen hebt a); en dat alles, opdat daardoor niet wij, maar Uw heilige Naam eeuwig geprezen worde b).

- a) Rom. 10 : 11v., 2 Petr. 2 : 9.
- b) Joh. 14 : 13, Ps. 115 : 1, Jer. 33 : 8v.

Verklaring van Vraag 128.

Nu volgt het derde deel van het Gebed des Heeren, nl. het *besluit*, dat dient om ons geloof of vertrouwen om verhoord te worden, te bevestigen. Want er worden enkele redenen bijgevoegd, die ontleend zijn aan de natuur van God, om ons erin te versterken, dat Hij ons kan en wil geven hetgeen, waar wij om bidden.

Bastingius. Dat besluit schijnt ontleend te zijn aan 1 Kron. 29 : 10-12, waar David, God dankende, zegt: „Geloofd zijt Gij, HEERE, God van onzen vader Israël, van eeuwigheid tot in eeuwigheid! Uwe, o HEERE, is de grootheid en de macht en de heerlijkheid en de overwinning en de majesteit; want alles wat in den hemel en op de aarde is, is Uwe; Uwe, o HEERE, is het Koninkrijk, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles. En rijkdom en eer zijn voor Uw aangezicht, en Gij heerst over alles; en in Uw hand is kracht en macht, ook sent het in Uw hand alles groot te maken en sterk te maken.”

Het antwoord wijst in dit besluit twee dingen aan:

1. Waarop de gelovigen in hun vertrouwen steunen, en
2. Tot welk doel onze gebeden behoren te strekken en moeten gericht worden.

Uw is het Koninkrijk. De eerste reden wordt ontleend aan het ambt van de koning, dat bestaat in het verhoren, beschermen en onderhouden van de onderdanen. En God is een Koning: Een algemeen Koning van allen. Want Hij heeft macht over alle schepselen (Ps. 103 : 19). 2. Een bijzonder Koning van Zijn Kerk. Dus is dit de

betekenis: *Aangezien Gij, o Vader, onze Koning zijt, Die alle goede en kwade dingen in Uw macht hebt, en wij Uw onderdanen zijn, zo bidden wij U, of Gij, door Uw Goddelijke voorzienigheid ons wilt bijstaan en behouden. Want Gij hebt Uw onderdanen lief, en alleen Uw bescherming is ons zalig.*

De kracht. De tweede reden is ontleend aan Gods macht (Ps. 115 3), waarvan de betekenis is: *Verhoor ons, o God, en schenk ons hetgeen waar wij om bidden. Gij kunt dat trouwens maar alleen doen. Want Gij zijt machtiger dan alle vijanden, en bij U alleen berust alle macht, die gepaard gaat met een opperste goedheid.*

En de heerlijkheid. De derde reden is ontleend aan het doel, waarom wij bidden. *Wij bidden dit om Uw glorie of heerlijkheid. Alleen van U, de waarachtige God en allerhoogste Koning, bidden en verwachten wij al deze goederen. Wij belijden en bekennen, dat Gij een Auteur en Fontein van alle goeds zijt. Daarom kennen wij aan U deze lof en eer toe. Want zij komt uitsluitend aan U toe. Wil ons dan verhoren om Uw eer. Die reden versterkt ons ook aangaande de goede wil van God dat Hij ons omdijk alles geven wil, waarom wij bidden, omdat dit tot Zijn eer is dienende.*

Dus is de betekenis: *Gij wilt alles doen wat tot Uw eer strekt. Welnu, hetgeen waarom wij bidden, strekt tot Uw eer. Want daardoor zal Uw Koninkrijk, kracht en heerlijkheid openbaar gemaakt worden, als Gij ons behoudt en verlost. Wilt Gij ons dat dan geven?*

In der eeuwigheid.

Lansbergen. Daarmee wordt een onderscheid gemaakt tussen het Koninkrijk, de macht en de heerlijkheid van God én van de mensen. Want de mensen hebben ook hun rijk, macht en heerlijkheid. Maar omdat zij sterfelijk zijn, vervalt, wanneer zij sterven, ook al hun heerlijkheid. Hun macht is ongestadig, en daaraan ontbreekt veel. Hun rijken zijn maar tijdelijk, en hebben een bepaald verloop, waarna zij vervallen. Maar Gods Koninkrijk, macht en heerlijkheid ligt buiten die tijd, en is zonder einde. Want alleen God is eeuwig, en Zijn jaren worden niet voleindigd. Dus moet Hij alleen aangeroepen en geprezen worden.

Bezwaar. Men gebruikt tevergeefs redenen bij hen die veranderlijk zijn. God is veranderlijk. Dus gebruikt men in de gebeden tevergeefs woorden tot God.

Antwoord. Wij geven toe, dat de redenen, die in de gebeden gebezigd worden, tevergeefs gebruikt worden ten opzichte van God, maar niet ten opzichte van ons. Of wij antwoorden aldus: Dat de redenen niet gebruikt worden om God daardoor te bewogen, maar om onszelf te versterken (in de wetenschap), dat wij verhoord zullen worden; om onze nood en levens Gods macht, goedheid en waarheid te erkennen, waardoor Hij ons stellig geven zal hetgeen wij bidden. Want Hij kan en wil degenen verhoren, die Hem aldus aanroepen: *Gij zijt de allerbeste Koning. Daarom zult Gij Uw onderdanen alles geven, wat hun nodig en zalig is. Gij zijt de machtigste Koning. Daarom zult Gij Uw macht betonen bij het geven van deze gaven, die de allergrootste zijn, en die door niemand anders dan door U alleen gegeven kunnen worden. Gij zijt tenslotte ook de heerlijkste Koning. Daarom zult Gij ook alles doen, wat tot Uw eer dient. Want Uw eer gaat U ter harte.*

Vraag 129. Wat betekent het wordeke amen?

Antwoord. Amen wil zeggen: *Het zal waar en zeker zijn a). Want mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel, dat ik zulks van Hem begeer*

- a) Deut. 27 : 26, 1 Kor. 14 : 16.
b) 2 Kor. 1 : 20, 2 Tim. 2 : 13, 1 Thess. 5 : 25, Jak. 1 : 6.

Verklaring van Vraag 129.

Dit woordje „amen”, dat Hieronymus het zegel van het Gebed des Heeren noemt, betekent zoveel als: Het zal waar en zeker zijn. Want het was hij de Joden een teken, waardoor iets bewaardheid werd, dat zij gebruikten in hun heilige samenkomsten, wanneer zij Gods Woord gehoord hadden, roepende: „Amen”, om daarmee hun instemming te betuigen. En in Mozes' tijd werd het volk Gods geboden, dat zij de openbare en algemene vloeken aldus, door dit woordje te roepen, moesten goedkeuren en toestemmen, opdat zij daardoor zouden leren, God niet tegen te spreken, hoewel Hij hun harde en droevige dingen zou kunnen gebiedend. En nadat het volk uit Babel teruggekeerd was, is hetzelfde ook gedaan, toen de Wet aan het volk voorgelezen werd (Neh. 8 : 7). En ook blijkt uit 1 Kor. 14 : 16, dat ten tijde der Apostelen publieke gebeden en dankzeggingen dat zelfde woordje gebruikt werd. Want wanneer Paulus degenen weerlegt, die in de Gemeente vreemde talen gebruikten, die aan de gewone man onbekend waren, dan zegt hij o.a.: „Indien gij dankzegt met den geest, hoe zal degene die de plaats eens ongeleerden vervult, *amen* zeggen op uwe dankzegging, dewijl hij niet weet wat gij zegt?” Dat woordje werd toentertijd dus door de gelovigen gebruikt, opdat de vergadering der gelovigen daardoor te kennen zou geven, dat het gebed, door één uitgesproken, hun allen samen gemeen was. Want één van de Dienaars sprak het gebed uit, dat de vergadering met hun gemoed en zintuigen volgde, totdat men aan het woordje *amen* gekomen was, en dan zeiden zij allen eendrachtig „amen.” En dat is de betekenis en het gebruik van dat woordje geweest onder het Oude en Nieuwe Testament.

Wanneer wij dus ons gebed met dat woordje besluiten, dan dient men te weten, dat dit woordje niet een deel van het gebed uitmaakt, maar:

1. Een ware en ongeveinsde begeerte is, dat hetgeen waar wij om bidden, zeker moge geschieden, en dat God ons gebed even zeker verhoren wil, als wij dat ernstig en ongeveinsd begeren.
2. Een belijdenis van ons vertrouwen, dat wij n.l. vertrouwen, dat wij stellig verhoord zullen worden. *Amen* betekent dus:
  - (1). Het geschiede zo, het zij zeker en vast, wat wij bidden.
  - (2). God zal ons stellig en waarlijk, volgens Zijn belofte, verhoren.

***Den alleen wijzen God zij door Jezus Christus de heerlijkheid, in der eeuwigheid.
AMEN.***